

Ružomberok

Ružomberok (nem. Rosenberg, maď. Rózsahegy) je okresné mesto ležiace v Žilinskom kraji. V minulosti bolo súčasťou Liptovskej stolice. Prvá písomná zmienka z roku 1233 uvádza mesto ako *terra Reuche*.

Mesto leží v západnej časti Liptovskej kotliny na sútoku Váhu a Revúcej. Mesto obklopujú pohoria Veľká Fatra, Nízke Tatry a Chočské vrchy.

Mestské časti: Biely Potok, Černová, Hrboltová, Vlkolinec, Rybárpole

Mestom preteká rieka Váh, do ktorého sa v katastrálnom území mesta vlieva z ľavej strany rieka Revúca, z pravej potok Likavka. Obe spomínané rieky odvodňujú menšie toky z pohorí Veľká Fatra a Chočské vrchy. Najznámejšími prítokmi

Váhu sú Hrabovský potok, ktorý preteká vodnou **nádržou Hrabovo** a Čutkovský potok pretekajúci **nádržou Čutkovo**. Okrem nich pritekajú do intravilánu Ružomberka menšie horské bystrinky, ktoré sa strácajú v podzemnom systéme mesta. Ide najmä o toky v južnej časti mesta, v oblasti Podsuckej ústia do Revúcej sprava Vyšný Matejkov a Matejkovský potok, v oblasti Jazierca sa z tej istej strany vlieva Trlenský potok.

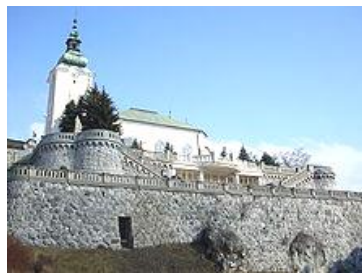

Vznik mesta

Už pred stotisíc rokmi bolo územie dnešného Ružomberka a jeho okolia osídlené – boli tu objavené dve menšie praveké opevnené sídla púchovskej kultúry. Mesto sa vyvinulo zo slovanskej hradištnej obce, ktorej prvá písomná zmienka pochádza z roku 1233. V 13. storočí tu medzi riekou Revúca a potokom Štiavnica existovala slovanská osada, ktorá sa stala základom neskoršieho mesta. Historici predpokladajú, že terajšie Námestie Andreja Hlinku bolo tým mestom **Rosenberg**, ktoré obývali nemeckí novousadlíci a pričínili sa o to, aby dostali mestské výsady. Tie boli udelené mestu v roku 1318 z poverenia magistra Donča, zvolenského župana. V roku 1340 kráľ Karol Róbert z Anjou výsady mestu potvrdil. Súčasťou výsad bolo aj vymedzenie hraníc mestského chotára, v tom čase jedného z najväčších na Slovensku, v ktorom sa vytvorili tzv. ulice mesta – Biely Potok, Vlkolinec, Černová a Villa Ludrová. Rozvoj mesta sa zastavil v roku 1390, kedy kráľ Žigmund Luxemburský dal Ružomberok likavskému panstvu. Štatút poddaného mestečka neprial rozvoju mesta, ale napriek tomu sa mesto hlavne vďaka významnej križovatke soľných ciest, na ktorej leží, vyvíjalo v prirodzené obchodno-trhovo-remeselnícke centrum.

Rozmach a úpadok mesta

Počtom obyvateľov bol Ružomberok v prvých dekádach 20. storočia najväčším slovenským mestom. Bol centrom slovenského politického diania, formovali sa tu viaceré slovenské politické strany. Vo svetových médiách rezonovala udalosť v Černovej, pri ktorej zahynuli po streľbe žandárov 15 nevinní civilisti. V meste pôsobil kňaz a národovec Andrej Hlinka, pochádzal popredný politik medzivojnového obdobia Karol Sidor, z blízkej Liskovej pochádzal Vavro Šrobár. V meste sa rozvíjali mnohé individuálne aj kolektívne športy, podobne kultúrny život. Medzi zaujímavosti patrí, že v Ružomberku sa

odohralo prvé slovenské ochotnícke divadelné predstavenie (v dome Petra Makovického, st.) a pôsobilo to najstaršie stále slovenské kino Apollo.^[5] Po nástupe komunistického režimu mesto postupne strácalo svoj význam a v porovnaní s viacerými okolitými mestami stagnoval jeho rozvoj. Mesto stratilo nadhľadok sídla okresu, ktorým sa stal Liptovský Mikuláš, tu sú aj korene určitej nevraživosti medzi liptovskými mestami.

Kino

Kino Kultúra v Kultúrnom dome Andreja Hlinku je jedným z najlepšie vybavených kín na Slovensku, v ktorom sa premietajú filmové premiéry s ozvučením dolby surround. Bolo prvým na Slovensku, v ktorom nainštalovali technológiu D-Cinema 3D s okuliarmi typu Xpan. V Ružomberku bolo uvedené do prevádzky jedno najstarších a prvé stále kino na Slovensku – Apollo, ktoré bolo otvorené v roku 1912.

Múzeá a galérie

Liptovské múzeum

V Ružomberku sa nachádza Liptovské múzeum, v ktorom sa nachádza stála expozícia fotografií, exponátov a artefaktov z regiónu Liptova. Okrem stálej expozície sa tu konajú rôzne výstavy umeleckých diel a fotografií (Fotofórum, Strom). V meste je tiež jediné skautské múzeum na Slovensku. Taktiež sa tu nachádza Galéria Ľudovíta Fullu.

Parky

Na území mesta sa nachádza veľa zelene najmä v centrálnej časti mesta. Tam sa nachádzajú aj dva najväčšie mestské parky. Sú to Alej na Námestí Andreja Hlinku a park na Námestí Š. Hýroša. **Alej na Námestí A. Hlinku** je historický, ale aj prírodný unikát. Nachádza sa v historickom centre mesta. Ružomberčania ho zvyknú volať Rýnok. Jeho jedinečnosť spočíva v desiatkach stromov, ktoré sú vyše sto rokov staré. Ide predovšetkým o pagaštany konské a lipy malolisté. Naprieč parkom vedie vydláždený chodník, ktorý je lemovaný lavičkami na posedenie. Na konci parku sa nachádza Mariánsky stĺp, ktorý je osadený v kvetinovej záhradke. Celý park je chránenou prírodnou pamiatkou. **Park na Námestí Š. Hýroša** bol nedávno zrekonštruovaný a prebudovaný na oddychový areál. Celému parku dominuje fontána, ktorá sa nachádza v centre parku a okolo ktorej je na zemi vyobrazený erb mesta. Park je pokrytý zámkovou dlažbou a nechýba ani štýlová kvetinová výzdoba.

Šport

Medzi najvýznamnejšie športy v meste patrí hlavne futbal a basketbal.

Futbal reprezentuje v posledných rokoch veľmi úspešný a divácky obľúbený MFK Ružomberok. V sezóne 2005/2006 získal titul majstra Slovenska a víťazstvo v Slovenskom pohári.

Basketbal reprezentuje najúspešnejší ženský basketbalový klub na Slovensku MBK Ružomberok, ktorý získal 2 víťazstvá v Európskej lige po sebe ako jediný v Čechách a na Slovensku a 14 republikových titulov v rade.

Tradicia volejbalu v meste začala už v roku 1927, kedy študenti gymnázia pod vedením profesora J. Sladkého vytvorili obávané mužstvo.

V meste sa tiež nachádza zimný štadión Stana Mikitu s kapacitou 3200 miest. Ľadový hokej sa začal v Ružomberku hrať po roku 1930, ale výraznejšie úspechy nedosiahol v minulosti, ani v prítomnosti.

Ďalším rozšíreným športom je tenis, prvý tenisový turnaj s odohral ešte v roku 1929, TK Ružomberok má aj majsterku Slovenska do 18 rokov za rok 2009 Viktóriu Maľovú. V meste sa nachádza celkovo 13 tenisových kurtov. Peknú tradíciu v meste má stolný tenis, mužstvo mužov aj žien je účastníkom slovenskej extraligy. Od roku 1987 má mesto stolnotenisovú halu.

Cestovný ruch

Ružomberok je známy predovšetkým jeho krásnym hornatým okolím, ktoré je často vyhľadávané aj viac náročnými turistami a horolezcami. Mesto sa nachádza v blízkosti Nizkých Tatier, Veľkej Fatry a Chočských vrchov, ktoré umožňujú ľahké a stredne ťažké túry.

Súčasťou Ružomberka je tiež Vlkolíne, ktorý je zapísaný do zoznamu svetového dedičstva UNESCO.

Ružomberok je známy pôsobením Andreja Hlinku v období pred druhou svetovou vojnou. Veľmi obľúbenými sú prechádzky po historickom centre Ružomberka, a to po uliciach Mostová a Podhora a po Námestí Andreja Hlinku, ktorého súčasťou je aj Mauzóleum Andreja Hlinku, Kostol sv. Ondreja a historická budova mestského úradu.

Iba pár kilometrov od Ružomberka sa nachádza známe lyžiarske stredisko Skipark Ružomberok, známe tiež pod menom Malinô brdo. V okolí mesta sa nachádzajú mnohé menšie lyžiarske strediská, ktoré sú vyhľadávané predovšetkým domácou klientelou.

V meste sa nachádza krytá mestská plaváreň. 12 kilometrov na východ od Ružomberka je však oveľa väčší vyhľadávaný termálne kúpalisko Thermal park Bešeňová v obci Bešeňová, ktoré má celoročnú prevádzku a patrí medzi najkvalitnejšie a najnavštevovanejšie na Slovensku.

Priemysel

Mesto je na Slovensku známe predovšetkým svojim priemyselným zameraním. Nachádza, alebo v minulosti sa tu nachádzal hlavne papierenský, textilný, drevo-spracujúci priemysel a fungovala tu tiež fabrika na výrobu tehál.

V meste sa nachádza celulózo-papierenská fabrika patriaca do medzinárodnej skupiny Mondi s názvom Mondi SCP, ktorá zamestnáva okolo 1500 zamestnancov a je tak najväčším zamestnávateľom v Ružomberku a ružomerskom okrese.